

Emili Manzano: "La televisió és un mitjà que no es creu la cultura"

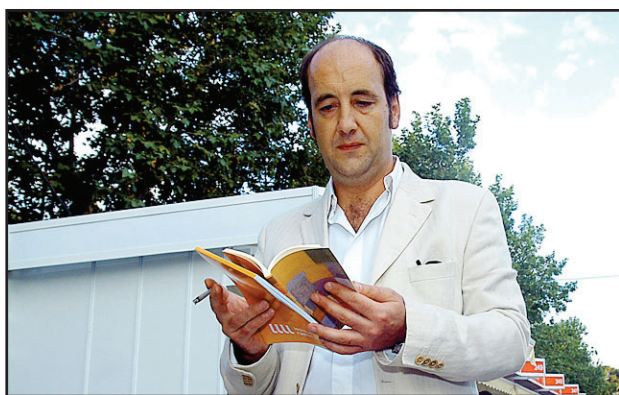
PERE ANTONI PONS

Emili Manzano (Palma, 1964) és un mallorquí que fa una vintena d'anys que es

va instal·lar a Barcelona, primer com a estudiant i després com a periodista. Durant tot aquest temps, ha anat treballant en diferents diaris i revistes, fent cròniques, entrevistes i articles de tota mena. És des de fa uns cinc o sis anys, però, que Emili Manzano és realment conegut. La raó: haver estat el primer periodista capaç de concebre i de conduir amb èxit i prestigi un programa de llibres a la televisió d'aquest país. A *Saló de lectura*, de BTv, Manzano va saber parlar de literatura amb el rigor i amb l'amenitat necessàries, i ara, a TV3, està intentant repetir la jugada, amb *L'hora del lector*. Ara acaba de publicar *Pinyols d'aubercoc*, un llibre *sui generis*, sensible, encantador, mescla de crònica íntima i d'estampa d'un món i un temps passats.

- Des de fa uns anys, ets reconegut com a presentador de programes de llibres que, per fi, han tingut èxit a la televisió. Però ja fa temps que et dediques al periodisme. Quina ha estat la teva evolució?

- Jo vaig estudiar a la Universitat Autònoma de Barcelona; vaig començar Filologia Francesa i després vaig anar combinant assignatures de les filologies hispànica i catalana. A Hispàniques, vaig tenir uns professors excel·lents: Paco Rico, els germans Blecua, Carme Riera, Claudio Guillén. Haver estudiat filologia, com a periodista cultural, m'ha estat molt útil: per la metodologia, pel rigor. I res: en acabar la carrera, ja vaig començar a fer articles i entrevistes. El que més m'agrada del periodisme era la immediatesa. Escriure ràpid un text, enviar-lo, i l'endemà ja veure'l publicat. Bé, més que la feina, m'agrada l'estil de vida que em permetia el periodisme *free lance*.

- De totes maneres, el periodisme cultural és fotut. O fotudet.
- Ha de ser vocacional. S'hi dediquen els que els agrada. I s'hi dediquen a pesar de tot. A pesar de saber que, en la nostra societat, l'interès per la cultura és residual, i que cobriran poc, i que tindran poc espai. Si t'hi fixes, als diaris, tots els periodistes canvien contínuament de secció. Excepte els de cultura.

- Llegint aquest 'Pinyols d'aubercoc', però, queda clar que ja havies llegit molt, abans d'arribar a la universitat.

- Sí, llegir m'ha apassionat sempre, des de petit. A més, quan jo era petit no teníem televisió a ca nostra.

- Quina ironia...

- Sí, sí. Que vengui un psicoanalista i ho estudiï!

- Què són aquests 'Pinyols d'aubercoc'? Unes memòries? Estampes d'un món perdut?

- Un autoretrat. Que està fet de cròniques, estampes, viñetes, memòries. Quan el vaig acabar, fins i tot em va veure una certa prevenció davant el fet de publicar-lo. Jo sentia que el llibre estava ple de secrets meus, de coses molt privades. Que no sabia si podien interessar. I que, si interessaven, no sabia si m'interessava a mi que interessessin.

- En un principi, aquests textos aparegueren a la revista *L'Avenç*.

- Sí. Em proposaren una col·laboració i jo vaig dir-los que tenia pensat de fer. La idea inicial era escriure uns textos freds, prosa quasi científica, sobre temes que a mi em poguessin interessar.

- Quin canvi.

- Ja de tot d'una es va veure, però, que la cosa aniria per

una altra banda... En Josep M. Muñoz, el director, sempre m'animà a escriure el que jo volgués; no em va retreure mai que fugís d'estudi. Ara bé: les versions publicades a la revista han estat corregides i retocades. Per tal de construir un llibre: amb una evolució, una forma orgànica.

- L'has escrit en dialecte mallorquí.

- Dialecte o variant... Però sí, l'he escrit en mallorquí. Per diverses raons. La primera és que, mentre anava escrivint, jo aspirava a aconseguir una illusió d'oralitat. Que el lector em sentís contar. Per fer això, és clar, has d'utilitzar els recursos propis de la parla. I una altra raó per utilitzar el dialecte ha estat que moltes de les coses que jo anava escrivint, alhora, les anava sentint. Com si els meus morts em parlessin. I la tercera raó és que no vull renunciar, com deia Francesc de B. Moll, a les possibilitats literàries del mallorquí. Em sembla absurd que ja no resulti sorprenent el fet que un autor illenc adopti el català estàndard. Quan hauria de sorprendre molt perquè és una mena de sacrifici. Com si Cortázar hagués renunciat a tots els recursos que tenia a l'abast, i que usava indistintament: cultismes castellans i dialecte *porteño*, gal·licismes amb anglicismes...

"Jo faig feina per un públic que és l'aristocràcia d'aquesta societat. I quan dic aristocràcia també em referesc a una portera o a un taxista a qui els agrada molt llegir"

- La Mallorca que relates ja no existeix.

- Existeix poc, però existeix. Encara queden llocs, racons, fets. Jo fa vint-i-quatre anys que no hi visc, i ara últimament hi vaig més sovint, i no sé si és per això, però cada vegada que hi pos un peu hi reconec unes coses essencials: les maneres de relacionar-se que té la gent, l'olor que fan els pobles, el gust del menjar, els vespres d'estiu, el color blau del cel... Això està tot igual que abans. Jo pas els estius a Artà, i les nines de catorze o quinze anys parlen igual com parlaven les seves padrines.

- Així i tot, els teus textos tenen un vernís d'elegia.

- Sí, és clar. Però és que, pots, tots els records són sempre elegíacs. I és evident que en molts aspectes el que hem fet amb Mallorca és sagnant. Perquè no hem de donar les culpes a ningú: els responsables som nosaltres. Mallorca és una illa que sempre ha traficant amb el seu cos. L'ha lliurada als invasors, l'ha venuda al millor postor. Per tant, sí, fa mal. Ara bé: davant aquest panorama, un es pot deprimir, o pot intentar cercar aquells racons o elements que el duen a una Mallorca millor. Una figura enmig d'un camp, un portell sobre el qual cau un raig de llum, el fons del mar...

- Et va costar adaptar-te a Barcelona, quan vares arribar-hi? Què hi vengueres a fer?

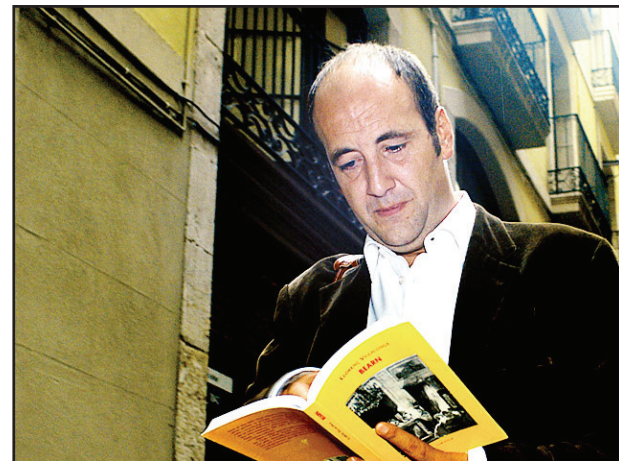
- No em va costar gens adaptar-me perquè venia a descobrir-ho tot. Ara, en canvi, em costa més viure-hi. Jo crec que qualsevol lloc on no hagis passat la infantesa i l'adolescència, sempre et semblarà que no és del tot teu, per molt bé que hi estiguis. I com més temps passa, més se't confirma aquesta sensació.

- No t'ho devies pensar mai, de jove, que arribaries a ser el primer periodista cultural capaç de fer amb èxit un programa de televisió sobre llibres?

- No, què va! Jo només sabia que volia viure fent feina amb alguna cosa relacionada amb la cultura i els llibres, però això de la televisió no em passà mai pel cap. A més, és molt recent, i tot va començar de forma accidental. El director Joan Tàpia, director de BTv, que a mi em coneixia de *La Vanguardia*, es va trobar que el presentador que havia de conduir el programa de llibres de la cadena, a l'últim moment li va dir que no podia. Ell no tenia ningú, i m'ho va dir a mi. Jo estava convençut que duraria tres mesos, com a molt. Mira si hi tenia poques esperances posades que, a casa, jo i la meva al·lota ni tan sols no teníem aparell de televisió. Llavors ella va pensar que ens convindria llogar-ne un, per poder mirar-lo. Però només el varem llogar. Tanmateix, varem pensar, no el farem servir més que uns pocs mesos.

- Doncs ja veus.

- Sí, però és un món dur, eh, en què has d'estar contínuament lluitant. La televisió és un mitjà que no es creu la cultura.

FOTOGRAFIES: CARLES DOMÈNEC

- Creus que pot arribar a canviar?

- No, no! Això no té remei. La televisió és un reflex de la societat, que és el que és. L'obsessió dels programadors és endevinar què és el que agrada a la gent, quan el que s'haurien de plantejar és què volen mostrar. Sobretot, això s'ho haurien de plantejar els mitjans públics; no s'ho plantegen. A més, jo crec que la televisió té encara la capacitat de descobrir coses noves, però s'entesta a repetir sempre el mateix. A més, la feina principal del periodista és compartir allò que, gràcies a la seva curiositat, va descobrint. En el meu cas, allò que vaig descobrint són llibres, escriptors, persones.

- Conèixer i tractar de prop certs autors, deu ser una de les millors coses que la tele t'ha donat, no?

- Sí. Gent que té una obra que admires. I a la qual tu, a més, pots ajudar a contribuir que sigui més coneguda.

- Personalment, quin és l'autor que t'ha sorprès més favorablement i quin és el que menys, de tots els que has tractat?

- Tots els autors dels quals n'admirava l'obra, a la fi m'han resultat molt interessants, personalment. És la veritat. Evidentment, n'hi ha que, davant les càmeres, funcionen millor i pitjor. Però el públic ho veu tot, entén que aquell escriptor al qual li costa expressar-se o sentir-se còmode, pot haver escrit una obra fantàstica. És veritat que, en això, hi ajuda el fet que jo faig feina per un públic que és l'aristocràcia d'aquesta societat. I quan dic aristocràcia també em referesc a una portera o a un taxista a qui els agrada molt llegir. L'aristocràcia de la nostra societat és la gent que llegeix, que es preocupa per la paraula, pel pensament, per l'intercanvi d'idees. Perquè, no ens enganyem: si ens hem de salvar, ens salvarem gràcies a això.

- Que així sigui.

- A veure: jo tinc clar que faig feina per a una minoria, però n'estic molt orgullós. De vegades m'ho han demanat, que al programa dugués personatges més mediàtics, però sempre he deixat molt clar que no tenia sentit que jo els convidés. Hi ha molts programes on els escriptors professionals de *best-sellers* i els autors ocasionals poden ser entrevistats. Jo he de dur els autors que sé que interessen al meu públic.

- És un error que han comès alguns suplementos culturals de diari, i que tu no has comès: intentar adaptar-se al gran públic, traint el que és el seu públic natural.

- És que ni els llibres ni la cultura no interessen al gran públic! Sovint sents aquesta idea, obsessiva, recurrent, que cal fer un programa de llibres o un suplement de cultura que pugui interessar a la gent que no li agraden ni els llibres ni la cultura. Idò no! És absurd. Algú fa un programa de futbol per a la gent que no li agrada el futbol? Idò ja està! I tampoc no estic defensant una postura elitista, sinó simplement natural.

- Has publicat aquest llibre. En vendran més? És l'inici d'una obra continuada?

- No, pots en vendran alguns més, però jo em veig com un escriptor de diumenge. Com aquests pintors *amateurs* que els caps de setmana, quan la llum és adequada, se'n van vora la mar i pinten una aquarel·la, i en arribar a casa la pengen a la paret, o la regalen a un amic, i sempre que poden van a visitar les exposicions i els grans museus, i llegeixen les biografies dels grans mestres que tant admiren: així és com em veig a mi mateix com a escriptor.